C. B. D.

RES SLAVICAS,

Recenſebunt,
publice
PRÆSES
M. CONRADUS SAMUEL SCHURTZFLEISCH,
ET
JOHANNES GEORGIUS Liebe/
Oſſatienſis Miſnicus,
RESPONDENS,
Die XXVII. April. A. M. DC. LXX.

Diſputatio XX.

LIPSIÆ, Apud NICOLAUM SCIPIONEM.
M. DC. XCVIII.

§ 1.

SCripturus de Slavis, (*a*) non viri repeto memoriam, ſed gentis. Cujus reddere acta, & ſignare monumenta ſtylo, ut opportunum, ita utile eſt viſum.

(a) Ampla Slavorum gens, amplus à gente titulus. Qvi res Slavicas diſponunt, rectè obſervant, anguſtius dici Regem Obotritorum, qvam Slavorum. Wilſorum, qvam Venedorum.

§. 2. Exoſa vero huic populo qvies, bellorum ſubinde qvæſitæ cauſæ. (*b*) Efferatus domi, pugnax foris, ubiqve Martius, raro diſſimilis ſui, ſemper aſperi moris tenax. Victus certe aliqvando magis, qvam domitus fuit. (*c*)

b) Franci, Saxones, Dani, Hunni hoc teſtantur. Alii complures.

c) Alb. Abb. ſtad. ad A. C. 810 affirmat, Slavorum gentem Francorum Imperio ſubjectam. Errat, qvi Slavos univerſos interpretatur. Haud dubie Wilzos intelligit, partem Slavicæ gentis. De qvibus paulo ante memoraverat Abbas. Huc confero Annal. Franc. ad A. 789. Cum Wilzis denoto Sorabos, cum Sorabis Obodritos.

§. 3. Regio, qvam coluit, littore ſinus Codani (*d*) finiebatur. Hæc Slaviæ nomine inſignis, multis floruit modis. Viros educabat domi, ut milites educeret foras. Conſilio bono, nec deteriori ſucceſſu.

d) Hunc dictum à Godis, ſeu Gotthis conjectant qvidam. Imo inde colligunt, Slavòs ibi non fuiſſe Aborigines. Conf. Avent. l. 1. A. Boj. Concedo de Slavis, de Vandalis exqviſita notione ſumptis nego. Slaviam in publicis Erici, Daniæ Regis, tabulis lego. Legit ante me Lambecius. Reddunt monumenta Danica, Frothonem qvendam Slaviam ſubegiſſe. Qva fide, promam alibi. Slavorum titulus qvomodo pervenerit ad Danos, prolixe perſeqvitur D. Conring. de finib. Imp. cap. 16. Obſervo inſuper, Slaviam qvondam aliam Orientalem, aliam Occidentalem dici ſolitam. Succurrit hic mihi celebris Orientalium Slavorum Dux Liduit, ap. Theg. de geſt. Lud. Et notum ex vetuſtis annalibus eſt, utramq; Slaviam in ditione Prin-

Principum Teutonicorum fuisse, alteram in Marchionis Brandenburgici Theodorici, alteram in Ducis Saxoniæ Bernhardi. Cæterum Slavi oras inter Albim & mare Balticum sitas colebant, eoqve à Danis Insulis sejuncti degebant. Qvod argumento est, Slavoniam hodiernam multum differre à Slavia nostra. Illa Illyridis, hæc Baltici maris limitem spectat. Neq; tamen Slaviam solum legas, sed etiam Sclavanam. Qvin & Slavoniam. Illam sic nominat aut. Vit. Kar. M. Sclavorum terras innuens. Slaviam Sarmaticam interpretatur Abul Pharajus, ex qvo docere promtum est, hac Allaniam, Russiam & Bulgariam comprehendi.

§. 4. De Vetustate gentis non attinet referre. Cujus argumenta reperias neqve pauca, si numerum, nec infirma, si pondus spectes. Horum multa Plinius, alia alii habent. Ex his nominandi præter Tacitum Ptolomæus, Jornandes. (*e*) Neqve omittendi Helmoldus Presbyter Bosoviensis, & qvi supplendo operam impendit suam Arnoldus Abbas Lubecensis. His addantur Crantzius & Chytræus. Ille tanto magis, qvanto plura repetit ex Helmoldo: Helmoldus vero ex Adamo Bremense. Hic qvod Crantzii Vandaliam Vandalia (*f*) augere voluerit.

e) *Plinius, Tacitus, Ptolomæus Venedos appellant. Qvos hodie Slavos. Helmoldus Winithos, seu Winulos dixit. Admodum hic eos labi oportet, qvi Vindilos (alii Vandelos legunt) Plinii pro Venedis habent. Imo & notamus illos, qvi sine delectu in Historia Slavica se recipiunt ad Julium Capitolinum, Zosimum, Eutropium, Procopium, Isidorum Hispalensem, Paulum Diaconum, ad Slavos accommodaturi, qvæ illi de Vandalis prodiderunt.*

f) *Ipse hoc fatetur Chytræus, res loqvitur, operam laudat Illustrissimus qvondam Pomeraniæ DUX Philippus II. Magnum sane, à Principe laudari. Notant vero (nec enim id prætererim, ne à meipso diffidere videar) doctiores, Crantzium minus recte permutasse Vocabula Vandalorum & Vinedorum. Idem dictum Chytræo volunt. Neqve immerito. Qvod Paulo plenius declarabo infra. Cæterum de Crantzio Helmoldum, de Helmoldo Adamum Bremensem seqvente monuerunt*

Ubbo Emmius & Meibomius. Ille de illo rer. Frif. ad A. 1147. hic de hoc Not. ad Witich.

§. 5. Ab antiqvissimo inde tempore Reges habuisse, late diffusa fama fuit. De regibus Slavorum, de conditione regum nil definire ausim. Eorum præsertim, qvi Caroli M. antecesserunt ævum. (*g*) Slavis Sorabis, (*h*) Marahensibus (*i*) Duces attribuo: Attribuunt annales. Wagriis, (*k*) Abodritis (*l*) & Wiltzis (*m*) Reges præfuerunt. Unum defuit, regia potestas. Præter nomen forte non multum superfuit. Omitto Slavos Behemos. (*n*) De qvibus in hoc genere dubitandi qvidem relicta occasio est. Haud diversum conjicio de aliis Venedicæ gentis populis. (*o*) Conjiciunt docti mecum. Assero insuper, si ad Carolingorum ire ævum libet.

g) *Innuimus his Saxonis Grammatici in recensendo majorem fiduciam, qvam certitudinem. Simul eorum, qvi Saxonem seqvuntur. Affectu magis, qvam adhibito rationum delectu.*

h) *Alio nomine Serbi. Populi Venedicæ, seu Slavicæ originis, orientali Saxoniæ confines. Ab his celebris Sorabici limitis titulus, A. Fr. ad A. 822. 858. Qvorum Dux Miliduoch à Carolo juniore interfectus memoratur ad A. 806.*

i) *Qvi nobis Marahenses, aliqvando Margenses appellantur. V. A. Fr. ad A. 863. Magnam Slavorum Marahensium proterviam ex eo cognosco, qvod Duces, etiam invitos sibi constituerent, interitum, nisi assensum praberent, minantes ad A. 871.*

k) *Helmold. Ch. Slav. l. 1. cap. 12.*

l) *Qvi nobis Obodriti, aliis jam Abodriti jam Adobodriti scribuntur. Reguli potius, qvam reges erant. Nomen certe regum, potestas Ducum erat. Hæc vero ex populi magis nutu, qvam ex jure pendebat. Documento Slaomir missus in exilium, surrogato ei Ceadrogo, filio Thrasconis. A. F. A. C. 819. Ad A. 844. memoratur Rex eorum Gozzomvil, ab Hludovico interfectus. Causam exponunt A. Fuld, Sig: Gemblacensis, alii.*

m) *Aliis Wilsi, ut Eginhardo cap. 12. Wilzi Alb. Abb. Stad. A. 810. 823. Doctissimus Reineccius legit Wilci, arbitratus, à voce Wilk lupi notionem habente appellatos. Eamqve Litthuanis familiarem esse refert. Forte ut indicium proferat, gentem efferatissimi ingenii, & non multum abludentis à lupino fuisse. Wiltzorum de regno contentiones legas ap. auct. Vit. Lud. Pii p. 379.*

n) A.Fr. ad A. 805. Ubi Rex eorum Lecbo (aliis Lechus) nominatur. Add. A. 869. Alias Boemani Slavi. Hodie Bohemi. De horum regibus extat Chronicon Cosmæ Pragensis. De Boh. in capite publici juris vid. D. Conring. cap. 29. de F.I. De Bohemia & Austriæ conjunctione, sive ut hodie loqvimur, pactis successoriis, vid. Autor continuat. Vandalia Crantziane, Chytræo laudatus, edit. Witteberg. A. 1585. Sed hæc atq; talia accuratissime, ut alia solet, persequitur Goldastus in tract. de regn. Boh.

o) De Slavis Moravis: Tum & de Slavis Sarmatis, V. Horn. Hist. Imp. in Hist. Slav.

§. 6. Verum enimvero multis Vandali (*p*) sunt, qvi nobis hactenus Slavi. Horum primus Rex qvidam memoratur Vandalus, uno & qvadraginta, ut ajunt, annis rerum in Germania potitus. Ea sententia Johannis Aventini est, (*q*) ut creduli nimis, ita referentis minus certa. Altius rem æstimat doctissimus Civis meus, Henricus Bangertus, (*r*) industrius, cum viveret, Polyhistor. Qvi Vandalum ut nominis, ita gentis auctorem ducit ab Ascenazo. Ascenazum à Japheto. Ab Ascenazi familia repetit Svevum, Principem qvendam eo nomine appellatum. Svevo filium Vandalum, Vandalo avitas inter Travam & Vistulam sedes assignat. De Ascenazo & Japheto sat certitudinis, veritatis abunde est. At de hujusmodi Posteris dubitationis multum, plurimum erroris. Allegantur in hanc rem monumenta. Sed minus proba, eoqve indigna, qvibus assentiaris. Parum verò habet laudis, gentium laudes fabulosis originibus celebrare. Sua ætate Vindelos (*s*) Plinius, Vandalios Tacitus appellavit. Nec tamen habeo, ut ambigam, jam multo ante bella gessisse, adversus Romanos, etiam cum nondum Romanis hoc nomine innotuissent. Cimbris mixtos petiisse Italiam, pugnasse cum Romanis, suspicor. Imò colligo in historia Theutobochi. (*t*) Sed Gothis (*u*) dum eo susciperent expeditiones, junctos fuisse, ne dubito qvidem. Manifestius multo & distinctius seqviori ævo nosci cœperunt. Præsertim sub id tempus, qvo rerum in Oriente Arcadius, in Occidente Honorius * potiebatur. Adolescebat jam fama gentis, cum fama impetus augebatur. Diu ille latere ignis. Gliscere qvandoqve. Sed mox sopiri iterum. Ab Aureliano (*x*) inde ad

Theodosii M. (*y*) usqve tempus in cineribus condi. Tandem erumpere incendium, & corripere Theodosii junioris purpuram. Atqve tunc emergere qvasi ab inferis æstus, crescere Martius calor cœpit. Auctus in Crosco, (*z*) Godgesillo, (*aa*) Gunderico furor. Hi agere, rapere cuncta assveti, manu, ferro, igni vastant regiones. Galliam, Hispaniam subeunt & populantur. Romam diripit Gensérichus. (*bb*) In Roma Romam qværivisses, si vidisses ruinam. Iterum Carthago Romæ æmula, mox victrix esse gestit. Genserichο, qvasi altero (*cc*) Hannibale amplificandæ dominationi intento. Nempe fundaturo in Africa Imperium nil perinde optandum erat, qvam subverti Romam, florere Carthaginem contra. Nondum malorum satis. Unius sævitiæ finis alterius initium fuit. Profectus a Rugis Odoacer, (*dd*) cum Roma imperium Romanum in Occidente evertit, (*ee*) prioribus illis longe pejor, crudelior certe. Nam qvum antea conflictaretur morbis, fœdata ejus facies, vires, robur amissum fuit. Inde ad ruinam via, ad exitium aditus. Jam dissolvitur sacer ille Imperii contextus. Seqvitur tandem diuturnos morbos tristis & hactenus omnibus formidatus interitus. Interitum funus. Funeris demum efferendi instrumentum, Thorcilingi, Sciri, Heruli, barbari omnes, auctor Odoacer, comites lætitia & plausus apud barbaros, dolor, luctus apud Romanos. Sed repeto Vandalorum (*ff*) Venedorumqve nomen. Utrumqve usurpavit nitida ætas. Ignoravit autem Slavorum. (*gg*) At verò seqvior illa & minus culta mutavit loqvendi morem. Tantoqve hoc fecit familiarius, qvando recentius erat. Usqve adeo qvidem, ut nec hodie iverit in desvetudinem. Extat verò Slavorum illud non modo apud Jornandem (*hh*) & Helmoldum, sed etiam apud Gregorium Pontif. & Blondum. Reperitur insuper in annalibus Francorum, in opere Thegani de gestis Ludewici, (*ii*) in annalibus aliis multis. Imo in seqvioris ævi scriptoribus omnibus. Nullo, qvoad meminerim, excepto. Eorum qvidem, qvi hujus condiderunt historiam gentis. Sed & freqvens Vinulorum, Winithorum, Wendorum vocabulum invenias. Multis Vinidi, plerisqve Vinidæ, nonnullis Sclavini dicuntur. Aliis Heneti. (*kk*) Aliis Veneti audiunt. Sunt etiam, qvi doceant, Vindilos & Vinulos appellatos. Iidem ex Tabulis Veteribus Vindolos nominant. Verum nolim diffiteri, esse qvædam horum, qvæ paria non faciant, ut facere

re maximè videantur. Nec celaverim, P. Daconi Winilos, Sigeberti insuper Winulos multum distare à Winulis nostris.

p) *Nomen putant à cupidine migrandi profectum. Hinc Vandalos interpretantur* die Wandeler vom wandern. *Qvi Tiotissimum colunt, Wandalos scribunt, diversos à Venedis, seu Wendis nostris.*

q) *Annal. Boj. l. 1. p. 16. Ed. Bas.*

r) *Ad Helmold. l. 1. p. 7. Ubi animadvertendum, Slavorum Origines à Riphatais, Wandalorum, ut gentis Germanorum, ab Ascaniis (Ascenazi posteris) arcessendas esse.*

s) *Perperam legunt, qvi Vindelicos legunt Cum Vindelis Winuli non sunt confundendi. Hos, ut putant, Homerus Henetos, Romani Venedos, recentiores Slavos dixerunt. Vindilos ignorat, qvi hæc nomine Vindilis tribuit.*

t) *Qvæ fabulosa de hoc Cimbrorum Rege traduntur, prælibavit Petrus Gassendus in Vit. Peiresk. l. 3. p. 88. & l. 4. p. 156. Ed Hag.*

u) *Plinius nostrarum partium est, qvi prodidit antiqvitus Vindelorum nomine comprehensos Burgundiones, Varrinos, Carinos & Guttones, H. N. l. IV. cap. 14. Affirmat insuper Procopius, omnes Gotthorum Vandalorumqve gentes uno qvondam Getarum nomine appellatas. Comprehensos qvoqve una Sarmatas & Melanclenos. Qvod indicio est, nimis generatim vocabulo hoc usum. Cum præter verum sentiat, qvi Gotthis Vandalisqve nostris propriè sumtis Originem Geticam ascribendam putet. Qvantum enim Thrax à Celta, tantum à Germano differt Geta.*

*) *Hic Wandalorum ad Honorium afferenda epistola est. Allegat P. Diaconus in supplement. Eutrop. Verborum hæc formula est. Tu cum omnibus pacem habe. Omnium obsides accipe. Nos nobis confligimus. Nobis perimus. Hi exciti antiqvis sedibus in Galliam, Hispaniam ac Siciliam profecti, regnum sibi, capta Carthagine, in Africa condiderunt. Qvod Justiniani avo subversum legimus. In Africa Africanos mores induisse, contra exuisse indolem Germanicam colligo. Vestigia stirpis hodieqve in Africa superesse memorant, qvi reddunt res gentis Africana,*

na. Vid. Auct. Vit. Taff. Seculum inprimis à C. N. IV. fatale ad hujus gentis impetum fuit.

x) *Etiam jamdiu ante Aurelianum hoc nomine claruerunt. Maxime in bello Marcomannico, ubi eorum virtus, facinora eluxerunt. Vidit, sensit M. Antoninus. Annotavit Procopius.*

y) *Observat Buno Vandalos ut sub Constantino M. pacificos, ita sub Theodosio M. tumultuosos fuisse. Id H. p. 114. Sed felicitate Imperatoris cohibiti, tandem ultro se submiserunt. At non diuturna qvies. Ab excessu ejus vix sopita crudelitas reçrudescit, suscitante homines istos Stilicone. V. P. Diac.*

z) *Hoc duce infusi in Galliam, prædas egerunt Vandali. Aliis Crocus, multis Carocus scribitur. Horn. Hist. Imp. 173.*

aa) *Plerisqve Gondigisilus. Is militem in diversas regiones immisit. Galliam, Hispaniam, Lusitaniam armis infestavit. Isid. Chr. Vand. J. Lat. comp. H. un. p. 125.*

bb) *Dux & autor Africæ in obseqvium redactæ. Regnum in ea excitavit, capta Carthagine, Ro. Imp. hactenus per 585. annos obnoxia. Causa mali à contentione Ducum belli. Fons sceleris Bonifacius, nomine, qvam affectu melior. Occasio sceleri offensa apud Valentinianum conflata. V. Jornand. de reg. success. Exitus cum ruina Imperii conjunctus fuit. Cape à Bonifacio mali imaginem administri. Qvi impius erga Cæsarem, iniqvus erga Imperium, ingratus erga utrumqve & perniciosus sibi fuit. Nam circumspectiorem fuisse oportuit, cum externum militem accitum vellet. Sapè opprimit iste, qvi venit liberatum. Etiam liberandi colorem præferre is potest, qvi vult oppressum.*

cc) *Gensericus noster aliis Gensericus, nonnullis, ut Jornandi, Gizericus dicitur. Consilia & artes dominationis paulum declarat Paulus Diaconus, cum obtentu amicitiæ & pacis ab eo occupatam Carthaginem refert.*

dd) *Jornandi Odovacer. Is genere Rogum (Rugum) memorat. De Rugis tamen ei subjectis nihil meminit, sed solum Thorcilingorum, Scirorum, Herulorumqve Regem vocat. Herulos Gotthicæ genti vindicat Zonaras. Assentior Zonaræ. Neqve displicet, qvod Ph. Cluverius eorum inter Rugios & Gotthos*

sedes

sedes commemorat, in Germ. Antiq. Qvin existimaverim, eos in partem originis Vandalicæ venire. Nescio verò, an hic qvidam recte conjicere ausint, Odoacrum natione Venedum fuisse, ex Slavis Rugianis oriundum. Sane Rugius genere fuit. Rugi autem numerantur in Slavis. Qvod si ita esset, documentum foret, Slavicam sævitiam non cessisse Vandalicæ. Interim huc conf. Machiav. de migrat. Pop. Sept. diss. qvæ extat in ej. H. Fl. Digna Goldasto visa, qvam laudaret & insereret suis.

ee) Nempe auctum firmatumq; Romæ Imperium in Augusto, extinctum in Augustulo (Nomyllo) fuit. Hic ultimus in Occidente Imperator. Primus ab eo in Italia Rex Odoacer, qvanto magis regii tituli sitiens, tanto inimicior Imperatorio. Tegebat callido hoc instituto exqvisitum dominationis instrumentum, alibi, cum causas deminuti Imperii Occidentis persequimur, eruendũ.

ff) Destructo Vandalorum sub Gilimere auspicio Justiniani, ductu Belisarii, regno, exolevit qvoq; Vandalicæ gentis nomen. Conversio hac in Sec. VI incidit. Prudentius Poëta Christianus S. IV. ejus meminit ad Symmachum.

- - - - Daca, Sarmata, Vandalus, Hunnus.
Getulus, Garamas, Alemannus, Saxo, Gilaulas.

Conf. Fabr. Sax. un. ad A. 390. Sec. VI. Jornandes, IIX. Paulus Diaconus usurpavit, sed ex memoria rerum à Vandalis Sec. VI. gestarum.

gg) Slavorum Slavinorumq; nomen à VI S. freqventari cœpit. Sed nondum ita, ut obliteraretur Venedorum, qvippe ipsi Jornandi usurpatum. At seqvioribus seculis ita invaluit Slavorum illud, ut prioris mentio rara, apud plerosq; nulla, hujus assiduo esset. Summatim Slavorum Slavinorumq; nomen puriori ignotum ævo, seqviori contra, eidemq; minus culto usitatissimũ fuit.

hh) Witichindo nostro in A. Sax. dicitur Jordanus. Qvi ut multa hausit ex Probo, Dexippo, ita ex M. A. Cassiodoro excerpta reliqvit, homo Ostrogotthus, Episcopus Ravennas. Conf. Voss. de Hist. Lat. l. 2. c. 20. Præter hunc Slavinos habet Procopius Cæsariensis.

ii) Ex Bibliotheca P. Pithoei, Cl. JCti, & in re antiqva Versatissimi.

kk) Vulgo Henetos pro Venedis habent. Displicet id Ph. Cluv. in Germ. Antiq. dum probat, Paphlagonicam illam gentem cum Venedica

nostra nil commune habere, eoq; Henetos non fore genitores Venedorum. Hoc iis dictum esto, qvi Ἐνέτων *Vocabulum apud Homerum observant. Inprimis, qvibus cura est recte scribendi. Concesso enim hoc, nec Henetos, nec Venetos reddere per Venedos licebit. Haud tamen omiserim, Davidem Chytraeum pro certo habere in Vandalia sua p. 3. eosdem esse Venedos, qvi Veteribus Heneti fuerunt. Sed vix accesserim Chytraeo, qvi ut Vandalos vix satis (nisi tamen referre magis qvaedam, qvam probare voluit) à Venedis, ita nec Henetos accurate distinxit ab iisdem. De Henetis mentionem fecerunt Homerus, inter profanos antiqvissimus, Livius sub init. Hist. Addatur Alex. Gvagninus Veronensis descript. Sarmat. Europ. cujus auctoritate qvosdam abusos animadverto.*

§. 7. Multum adeo hic desideraverim in cura eorum, qvi res condere Slavicas sunt aggressi. Nobis Winedi à Wandalis diversi. (*ll*) Aliis iidem (*mm*) Allegamus nationem, locum, sortem nascendi, lingvam, ingenium, habitum, mores, diversa omnia. Nec tamen audebimus dissimulare, secutam tractu temporis confusionem vestigia reliqvisse diversitatis. Qvot auctores, tot sententiae. Qvot sententiae, tot lites. Haud pauci incuriam exprobrant Helmoldo. Omnibus etiam Helmoldum imitantibus. Sed vellem, parcerent Helmoldo. E diverso notarent Crantzium. Cum Crantzio forte Chytraeum. Sunt, qvi utrumqve in scopulos impegisse, putent, alterum Ducem erroris, alterum Comitem, si tamen comes fuit. Nec probe distinxit Aventinus. Nihilo saepe accuratior P. Cluverius fuit. Omitto novitios plerosqve, autoritate Crantzii deceptos. (*nn*) Qvi adeo non discreverunt has gentes, ut qvoqve unam utrisqve originem, communia certè omnia vendicarent. Atqvi vero multo rectius pronunciaturi videntur mihi, qvotqvot habent pro diversis. Accedo sane his, assentior constanter. Discedere hinc audacis, dissentire imprudentis erit. Itaqve tantum distat à Winedo Wandalus, qvantum à Sarmata Germanus, à Germano Scytha, ab indigena exterus.

ll) Tacitus de M. G. dubitat, Venedorum nationem Germanis, an Sarmatis adscribat. Ego non amplius dubito adscribere Sarmatis. Cum qvidem ab ultima sua origine spectantur. Nec facit ad rem, qvod Vinedi, procedente tempore, facti Imperii Germanici cives sint. Armis eo redacti, partim vectigal pendebant, partim

Impe-

Imperio subdebantur. Illud ex Eginhardo, hoc ex Alb. Abb. Stadense colligo. Jure nationis distinctos à Germanis fuisse, sufficit in præsenti. Ne dicam, Vinedos, cum in Veterum Vandalorum (Germanorum) locum subirent, juri se non potuisse subducere, qvo obligati Vandali fuerant. Sed ita pro certo sumitur, omnes gentes septentr. paruisse Romanis Imp. qvondam, qvod negamus, aut unam olim omnium Germanorum rempublicam fuisse, qvod perinde est negandum. Et certè negabitur infra. Alioqvi hic admonent qvidam, aliter de Imperio Germanico, (Germano-Romano) aliter de regno Germanico, qvatenus Germanico loqvendum. Cum illi fasces summiserint etiam non Germani. Recte satis. Concedimus, qvod dicitur, modo dicatur convenienter instituto. Modo tempora conversionum civilium accurate distingvantur.

mm) Haud inficias iverim, vocem Vandalorum aliqvibus nimis generatim sonare, etiam eos, qvi Scythicæ gentis erant. Nisi forte Scythiam Teutonicam velint intellectam. Hunc ad modum in expedito esset, explicare autorem Magni Chronici Belgici, qvi Vandalos à Scythis oriundos putat. Cæteroqvin de Slavis per Sarmatiam dispersis, eorumq; migrationibus vid. Cromerus l.1. Hist Pol. & ex eo J. Lat. Comp. Hist. ad A. 527.

nn) Diserte D. Conring. cap. 16. de finib. Imp. p. 244. affirmat, Cranzium popularis istius erroris auctorem fuisse.

§. 8. Seqvitur, ut de Vandalorum Slavorumq migratione exponamus. Hic qvanto obscurior historia, tanto difficilior historiæ censura est. Judicet, qvi velit, statuat, qvi potest. Ego censeo, primam omnium gentium profectionem ex Asia (*oo*) repetendam. Hæc primi hominis sedes, hæc tot gentium nationumqve proma conda fuit. Inde à diluvio alii in Europam, alii in Africam concesserunt. Multi per fretum Anianum transvecti: Americam subierunt (*pp*). Qvibus Europa sive sorte, sive alio juris titulo, seu vi etiam obtigit, in diversos migrarunt tractus. Alios Sarmatia (*qq*) tenuit. Eos certe tenuit, qvi ad Tanaim & Borysthenem consederunt. Alios invitavit vastum illud inter Albim & littora maris Baltici spatium. (*rr*) Vandalos dico, qvi has oras primi coluerunt omnium. Vandalis Venedi, (*ss*) Venedis Sarmatæ, Germanis Scythæ successerunt. Nempe exire domo, transire patriæ fines, petere alias sedes, occupare alienas regiones, de-

ſtinare transmarina, mittere colonias, ſumma genti voluptas. Major aviditas, qvam prudentia erat. Jam tot conſumpti migrationibus cives, tot exhauſti bellis milites, attritæ domi, vexatæ foris opes, vacua cultoribus patria, deſertus ager prænunciabant tempeſtatem. Nondum hæc ſentiebatur, cum ingrueret, nondum ingruebat, cum decideret in caput, cum opprimeret inopinantes. Invadunt Vandalorum ditiones Venedi. (rr) Impetu hi rem agunt. Domi relictos facile exturbant. Profectis domo in alias terras reditum negant. Redituris vim, arma, militem opponunt. Sic vincebantur, qvi vicerant hactenus, expellebantur, qvi expulerant alios, ex eo puniendi, qvo peccati aſperſerant labem. Expulſi Vandali ſolum mutabant, non animum. Adeo ſimiles ſui, adeo tenaces veteris moris. Digni his Venedi ſucceſſores, nihilo meliores, aut certe non mitiores anteceſſoribus ſuis.

oo) *Vid. Scalig. Epiſt. 242. Aſſyria, inqvit, ut omnia priſca monumenta teſtantur, prima omnium regionum culta fuit, ibi ſunt natales primi hominis. Aſſyria verò Aſiæ regio. Aſia ergo prima primarum gentium ſedes. Exemplum ab Henetis, qvandam Paphlagoniæ, Aſiæ minoris Provinciæ incolis ſumunt. Qvam in rem vid Alex, Gragninus Veronenſ. deſcript. Sarmat. Europ. f. 3. Sed Paphlagonica illa gens audacius huc allegatur, qvam certius. Repugnant doctiores, & ipſa antiqvitatis documenta. V. Cluverius ſupra cit.*

pp) *Hoc eſt illud fretum Anian, qvo Aſia ab America disjungitur. Qvod qvi tranarunt ac pervaſerunt, in novum, qvem ſic dicimus, delati orbem ſunt. Unum hic addo obſervandum civilis prudentiæ cultori. Americani à culta Sinarum gente expoliti, qvi cum claſſe eo profecti, ritus, exempla, veſtigia in republica Americana longe plurima reliqverunt.*

qq) *Slavia Sarmatica non anguſte capienda eſt nimis. Qvippe qvod ea comprehendat non Polonos modo, ſed & Lithuanos, & vaſtam illam Ruſſorum ſeu Moſchorum gentem. Illudq; adeo indicio eſt, Slaviam hanc Sarmaticam in Aſiam uſq; porrectam eſſe.*

rr) *Multis etiam trajectus Oceanus, longius profecturis iter. Gotthones appello, Gothiæ jam olim occupatæ teſtes. Hi trajecto mari, Inſulas, Peninſulas multas impleverunt. Et Codano forte ſinui*

origi-

originem, nomen, auspicium dederunt. Profecto Aborigines ibi, non advenæ fuerunt. Contra Venedi, à qvibus Venedicus, hodie Finnicus, Sinus, advenæ, non Aborigines, extiterunt.

ff) Cur Venedos scribamus, non Venetos, jam supra reddita ratio est. De Venetis propriè dictis tanto manifestius constat. His Adriatici maris sinus præbuit sedem. Venedis campi ad Tanaim & Borysthenem conspicui. Sicubi ergo aliter scriptum legas, mendum interpretaberis. Unde ortus error sit, facilis conjectandi ansa est. Prima huic occasio ab Henetorum vocabulo nata. De Venedis addiderim, Sarmatiam ab initio coluisse. Autorem sententiæ habeo Ptolomæum l. 3. cap. 5. Atq; verò Sarmatia cum Vandalia nil commune habet. Hæc enim Teutonicæ gentis est, secus atq; illa. Sic Gotthos memini qvondam ad Vandalos referri solitos, Venedos nunqvam.

tt) Hanc utriusq; gentis vicissitudinem & successionem mutuam ex monumentis probæ vetustatis asserunt Althamerus, Rhenanus, Latomus, Vadianus, novissimè Grotius & D. Conringius, ex professo hoc argumentum persequuti, ille in Proleg. Hist. Gotth. hic in alleg. libr. de finib. Imp. Addantur commentatores in Helmold. Reineccius, & eo recentior Bangertus.

§. 9. Jam qvæ facies regni, qvis cultus, qvodve ingenium Slaviæ Regum fuerit, expediam. Sed difficile est, expedire. Difficilius definire. Reges habuerint regia potestate præditos, an regulos, nil nisi placito populi acturos, reperire, ambiguum multis, scire, supervacuum plerisqve. Vetera, fateor, hæc sunt atqve obsoleta. Aliis fortasse odio. Aliis fastidio. Nos seqvemur eos, qvi ut præsentia non oderunt, ita jucundum ducunt, repetere antiqva, ponderare antiqvorum rationes. Ante omnia habemus pro certo, formas imperiorum, qvas Schola Prudentium appellat, cum temporibus posse mutari. Testatur id tempus ipsum, testantur acta temporis, testantur regnorum vices. (*uu*) Tum nolim dubitare, Winedos ut patria & gente, ita republica à Wandalis disjunctos fuisse. Diversæ hæ gentes. Gentium adeo societatem conflaturæ, non civitatem. Qvin Winedos ipsos ut sedibus, ita civitatis jure discretos fuisse, colligo. Colligo de Wandalis simul. Faciam, ne ratio desit asserto, ne vires rationi. Ferox gentis ingenium, effrænati mores, diversa studia in

 diver-

diversas partes scindebant gentem. Inde diversæ civitates, diversa civitatum orta sunt jura. Commune id cum Germanis habuerunt. Qvos qvi in unam coaluisse rempublicam dicet, aliqvid monstri alet. (ww) De antiqvissimis illis loqvor. Hodie alius rerum status, alia Imperii Germanici facies indolesqve est. Sed revertar ad mores, placita, instituta diversa. Certe alii Winedorum magis, alii minus barbari. Qvidam literis exculti Runicis, qvidam prorsus impoliti erant. De illis passim legas licet. Cumprimis in Historia Bremensi. (xx) Qvæ Runos memorat fortissimam Slavorum gentem. Eo refero Diminem, urbem freqventia Runorum celebrem. Hic scholam, hic domicilium sapientiæ pro captu condiderant suo. Sed mitto Runos. (zz) Mitto Runorum Scholas. Satis habeo, Runos Slavicæ gentis fuisse. Rursus morum exaggeranda diversitas est. Hanc diversi corporum habitus, dissimiles vitæ animorumq; cultus testantur. Cæteris constantiores Abodriti. (aaa) Sed & superstitiosiores iidem. (bbb) Si Wagrios & paucos excipias. Alii proniores in tumultus. Alii tenaciores libertatis. Omnes in eo pares, qvod sacra, ritus, ceremonias Christianorum aversarentur. Tantum aberat, ut ultro his darent nomen.

uu) *Venedi ante Carolingorum Imperium liberiores. Hinc restrictius Imperium subeunt. Sub Ludovico Germanico respirare iterum, & non multo post ad veteres redire mores incipiunt. Ab excessu Carolingorum eos domuit omnium maxime Henricus Auceps. Ne taceam Ottones. Sub Henrico IV. mordere franum, excutere jugum conati, se reddunt libertati. Rerum potiente Henrico V. in Saxonibus Slavia qvodammodo in jus atq; ditionem Imperii reversa est, dicente sacramentum Henrico Slavorum regulo. Essent hic, qvæ de Kanuto Dano, & Henrico Leone Saxone afferrem, sed brevitas me impedit. Brevitatem supplebit Helmoldus. Unum addo, Venedorum sedem primo vastissimam Sarmatiæ oram: Inde amplissimum inter Albim & mare Balticum ad Vistulam usq;, & adeo ipsas Polonorum terras protensum tractum fuisse.*

ww) *Vid. Conring. de Urbib. Germa. pos. 42. Nempe unius Originis atq; nationis populo respublica minime una, moribus in diversum abeuntibus.*

xx) Te-

xx) Testatur Bremensis habitasse in ostio Panis (alii Peanis) Hinc Slavi dividuntur in eos, qvi cis & trans Panim coluerunt. Celebris ad flumen Panis Civitas Dimine, a qva Slavi Diminenses, Pomeraniæ cives. Cæterum Runos, Rugos interpretor.

zz) De literis Runicis Vid. Olaus Wormius, Medicus Hafniensis, vir in isto antiqvitatis genere exercitatissimus.

aaa) Constat ex historia Caroli M. hos in retinenda fide, servando fœdere cæteris constantiores fuisse. Nisi tamen metu id fecerunt magis, qvam amore recti, aut studio erga Carolum, ut ego qvidem non plane nullas habeo causas suspicandi. Hæsit tamen ipsis mos Slaviscus; qvem auctor annalium à Pithoeo editorum recitat, qvo nulla fidei, nulla pactorum ratio habebatur, ad A. 871. Talis qvoq; jam olim Vandalica fides proverbio locum fecit. Cujus specimen dederunt Gensericbus & Stilico Vandali, de qvibus Paul. Diac.

bbb) Obotritis Radegast, Polabis Siwa, Wagriis Prove in loco numinis erat. Præter Obotritos Wagrii usq; adeo tenaces superstitionis erant, ut qvoq; hujus reliqvias proderent, cum lumine diviniori collustrarentur. Et seculo qvidem IIX. Idolorum addictos vanitati Venedos omnes licet exsistimare. Sec. IX. auspicio Karoli M. illucescere purioris doctrinæ jubar cœpit. Necdum tamen omnis discussa caligo. Cui testandæ faciet S. XII. De Slavis Conradi III. ævo eadem caligine fascinatis vid. Ubbo Emm. ad A. 1147. & Helmold. illorũ temporum fere æqvalis. Vandalis eo feliciores Slavi, qvod illi tenebris evoluti Arianismo inqvinarentur auspicio Valentis, hi non. Cæteroqvin inter Slavos omnium primi Christianorum sacra receperunt Bulgari, à Bulgaris deinde Sorabi, Bulgari à Græcis. vid. Chytræus in Sax. p. 35. de Slav. Gent.

§. 10. Juvat, qvod cœpimus, pertendere argumentum. Spectabit is eo labor, ut Principum Slaviæ jus paulo evidentius innotescat. Reperiuntur, qvi putent, Reges hos conditionis non multo melioris fuisse, qvam illos Laconum, qvorum regnum nil aliud, nisi prætura belli fuit. (*ccc*) Amplius id declaro ab ingenio Slavicæ gentis, qvod raro moderatum, semper turbidum. (*ddd*) Inqvietum insuper & pronum in bella, & absolutiori adeo imperio non assvetum. Ritus, habitus, vires, robur gentis hanc augere persvasionem possunt. Novum

vum id liberi populi argumentum. Cui hoc cum antiqvissimis Teutonibus commune, odisse servitutem, amplecti libertatem. Nempe adeo impatiens jugi erat, ut nollet teneri jugo. Vellet autem mulceri, & Principe aut moderato uti, aut nullo. Hoc tabulæ Veteres, exempla, res gestæ confirmant. De Rugiis obseqvium memorat Tacitus. At salva gentis libertate interpretandum. Eoq; non tam à vi, aut libero regnandi jure, qvam à voluntaria qvadam veneratione derivandum. Unum desidero absoluti imperii argumentum. Qværo identidem. (*eee*) Vestigo, excutio omnia. Nullum reperio, unde conficiam, reges nullis exceptionibus, solo absoluto jure regnasse. Stabit adeo cum obseqvio illo libertas; cum libertate obseqvium. Vetustissimos illos signo. Seqviori tempore alius rerum successit status, alii subierunt mores.

ccc) Eryc. Putean. Polit. Arist. p. 240. Est aliqvis nobilius, qvi refert, Rugiorum Reges parum abfuisse a sorte hominum privatorum, qvod durius dictum interpretor. Desidero certe hujus opinionis auctorem. Tacitus obseqvium diserte tradit.

ddd) Adversus eos limitaneæ Provinciæ constitutæ. Inprimis Marchia Brandenb. vid. Cranz in Vand. Turbis freqventer jactati hi VVilzi & Abodriti; Vetustas utrorumq; inimicitias commemorat auctor vitæ Kar. M. Haud dubie & concordiam & conjunctionem civilem impedituras. Tum indicio futuras, Genti nil tam invisum fuisse, qvam servitutem, & unius in aliam imperium. Et jam supra recitavimus, qvid in reverentia & cultu Gentis erga Reges suos desideremus. Huc spectant Ranorum cum VVilzis dissidia.

eee) Solos excipimus Sviones, Qvibus diversum a Germanis, Vandalis, Slavis demum fuisse ingenium Tacitus memorat, si tamen memorat ex fide. Qvum longe aliud de iis referat Adamus Bremensis, & refragetur ipsa insuper indoles Gentis. Sed id earum, cum perseqvar singulare de Sveonibus argumentum. Nil addo ultra. Haberem alioqvin multa, qvæ adderem de Slavis Dalemin ciis, a culta Veteris Misniæ parte notissimis, de Serbis item, Ucbris, Polabis, & reliqvis omnibus, qvibus sua à stirpe Slavica propago. Saltem ingemisco sorti gentis. Cujus majores ut fidei, ita existimationis magnam fecerunt jacturam. Macula etiam posteris hæsit. Tanta qvidem, ut in Collegia Opificum Germanorum non admittantur, errore admissi excludantur qvoq;. Qvem morem iniqvitatis postulat Leonhardus Schritsmeierus in specul. Polit. qvæst. 39. usu, exemplo, utilitate diversum etiam probant Belgæ, ut nothis, ita Venedis qvoqve recipiendis perfaciles juxta & liberales. Verumenimvero de lingva Slavica alii agant. Mihi meminisse sufficiat, tantam ejus discendæ qvondam necessitatem fuisse, ut sanciretur publica imperii lege. Nec lineam amplius ducimus. Ducat, qvi volet ex augusta imperii Sanctione. A. B. tit. ult.